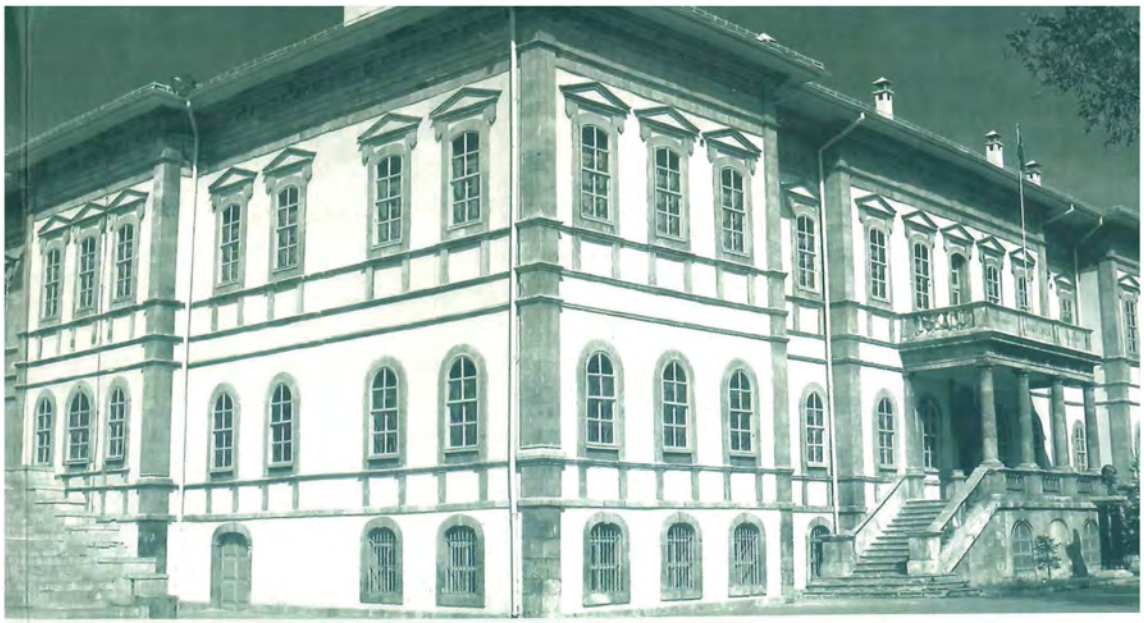

Osmanlılar Döneminde

Sivas

Sempozyumu Bildirileri
21-25 Mayıs 2007

-II-

Sivas temel eser

OSMANLILAR DÖNEMİNDE SİVAS SEMPOZYUMU BİLDİRİLERİ

SİVAS 1000 TEMEL ESER
No: 9

ISBN
978-975-585-849-4 (Takım)
978-975-585-852-4 (2. Cilt)

Yayın Kurulu
Doç. Dr. Âlim Yıldız
Yrd. Doç. Dr. A. Turan Alkan
Yrd. Doç. Dr. Fatih Dervişoğlu
Dr. Berat Demirci
Av. Haluk Çağdaş
Müjgan Üçer
İbrahim Yasak
Hüseyin Kaya
Tekin Şener

Editör
Doç. Dr. Şeref Boyraz

Tashih
Adem Yıldırım-İbrahim Yasak

Kapak Tasarım
Harun Ş. Taşar

Baskı
DOĞAN Gazetecilik ve Mat. San. A.Ş.
Atatürk Caddesi Hilal Sokak No: 6 SİVAS
0346 225 80 00

İletişim
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Atatürk Kültür Merkezi / Sivas

Telefon: 0346 223 78 48
Belgegeçer: 0346 223 92 99
E.Posta: kultur@sivas.gov.tr

Yayımlanan bildiri metinlerindeki hukukî sorumluluk ve imlâ, noktalama konusundaki tutumlar yazarlarına aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

ABDÜLMECÎD SİVASÎ ve 'UDDETU'L-MUSTE'İDDÎN ADLI ESERİ

Doç. Dr. Nurettin CEVİZ[*]

1. Abdülmecîd Sivâsî:

Abdülmecîd Sivâsî 1563'te Zile'de doğmuştur; o devirde Zile, Sivas Vilâyetinin Tokat Sancağına bağlı bir kasabaydı.

Künyesi, Ebu'l-Hayr Mecdüddîn Abdülmecîd b. Muharrem b. Ebu'l-Berekât Muhammed bin 'Ârif Hasan ez-Zîlî es-Sivâsî el-Hanefî'dir[1].

Bağlı bulunduğu tarikatın pîri Abdülmecîd Şirvânî'nin vefat ettiği 1563 yılında doğmasından dolayı teberrüken kendisine bu isim verilmiştir. Sivâsî'nin babası da alim ve fâzıl bir zat olup Abdülmecîd Şirvânî'nin talebesi ve halîfesidir; bir çok eseri vardır.

Abdülmecîd Sivâsî gerek doğum yeri, gerek Halvetî şeyh ve halîfelerinden oluşan, devrinde ilim, irfan ve takvasıyla temayüz etmiş ailesi, gerekse sosyal çevresi itibariyla kendisinin iyi bir şekilde yetişmesine müsait bir ortam içinde doğup büyümüştür. Yedi yaşına geldiğinde Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemiştir. Ardından babasından Arapça ilimleri tahsil etmiştir. Sonra kısa zamanda zâhirî ilimleri ve Arapça, Farsça, fıkıh, tefsir ve hadis ilimlerini öğrenmiştir. Döneminin önde gelen bir çok âlim ve şairi gibi o da Türkçenin yanı sıra İmparatorluğun edebiyat, kültür ve sanat ortamlarında kullanılan Arapça ve Farsça'ya ileri derecede hakimdi.

Sultan III. Mehmet Han tarafından İstanbul'a davet edilmiştir. Padişahın isteği üzerine Ayasofya Camiinde vaaz ve nasihatte bulunmuş, hadis ve tefsir dersleri vermeye başlamıştır. Burada verdiği vaazlara en alt tabakadan en üst tabakadakine kadar pek çok insanın teveccüh gösterdiği, vaaz ve derslerinde caminin tamamen dolduğu, halkın namazda birbirinin sırtına secde ettiği rivayet edilmektedir[2].

Daha sonra Sultan Ahmet Camisine tayin edilmiştir. Caminin inşasına başlanırken temel atma töreninde Abdülmecîd Sivâsî ile Azîz Mahmûd Hüdâyî ve meşâyihten bazıları dua etmek üzere davet edilmişlerdir. Bu merasimde her ikisi de dua etmişlerdir. Aynı gün Azîz Mahmûd Hüdâyî Pazar vaizliğine, Abdülmecîd Sivâsî ise Cuma vaizliğine tayin edilmişlerdir. Cami ilk açıldıktan sonra ilk Cuma vaazini Abdülmecîd Sivâsî vermiştir.

---

[*] *Gazi Üniversitesi Gazi Eğt. Fak. Yabancı Diller Bölümü Arap Dili Eğitimi Bölümü, Ankara.*

[1] Gündoğdu, Cengiz, *Bir Türk Mutasavvıfı Abdülmecîd Sivâsî (971-1563/1049-1639) –Hayatı, Eserleri ve Tasavvufî Görüşleri-*, Ankara 2000, s. 40-41.

[2] *a.e.*, s. 60.

Abdülmecîd Sivâsî, Sultan III. Mehmet Han, Sultan I. Ahmet Han, Sultan IV. Murat Han ile çok yakın münasebetler kurmuştur. Tarikat şeyhi ve devrin önemli vaizlerinden biri olarak halk arasında kazandığı büyük nüfuzunu devlet ricâline kabul ettirip, onları manevî tesiri altına almış, icraatlarını takip etmiş, ölçüşüz ve gayri meşru hareketlere şahit olduğunda çekinmeden tavrını ortaya koyup çözümler sunarak yanlış işler yapılmasına engel olmaya çalışmıştır[3].

Abdülmecîd Sivâsî hareketli ve bereketli bir hayatın ardından Ekim 1639'da İstanbul'da vefat etmiştir.

2. Eserleri:

Bu çalışmada ele aldığımız *'Uddetu'l-Muste'iddîn'in* dışında müellifin, kütüphanelerimizde mevcut eserlerinin sayısı yirmidir. 20 kadar eserinin ise, adı çeşitli kaynaklarda geçmekle beraber bunlar elimizde değildir. Mevcut eserleri hakkında çok kısa bilgi vermekle yetineceğiz:

1. *Tefsîr-i Sûre-i Fâtiha*: Fâtiha Sûresinin tasavvufî bir tefsiridir.

2. *Bidâ'atü'l-Vâ'izîn*: Altmış hadisten oluşan bir hadis mecmuasıdır.

3. *Letâ'ifu'l-Ezhâr ve Lezâ'izü'l-Esmâr*: Niyetin önemi, taklîdî iman, iman ve irfan, farz-ı âyin-farz-ı kifâye gibi çeşitli konulara temas eder.

4. *Miskâlu'l-Kulûb*: Sûfîlerin yaşayış tarzından bahseder.

5. *Mi'yâr-ı Tarîk*: Peygamberlerin ve velilerin yoluna giren mürid ve şeyhlerin vasıflarıyla, dikkat etmeleri gereken konulardan bahseder.

6. *Dürer-i Akâ'id ve Gurer-i Külli Sâ'ikin ve Kâ'id*: Çeşitli akaid ve kelam kitaplarından derlediği, hakkı isbat ve bâtılı red anlamındaki görüşlerin derlemesidir.

7. *Makâsıd-ı Envâr-ı Gaybiyye ve Mesâ'id-i Ervâh-ı Tayibe ve Ayniyye*: Yâr Alî b. Siyâvuş b. Avren Divriğî'nin Farsça *Kitâbu'l-Makâsıd'in-Nâciye fî Mebde-i ve'l-Me'âşî ve'l-Me'âd* adlı eserinin şerhidir.

8. *Kaza ve Kader Risalesi*: Kader konusunu enine boyuna ele lar.

9. *Fir'avn İmanına Dair Risale.*

10. *Mektupları*: Kendisinin müridlerine ve Şeyhinin de kendisine yazdığı mektuplardan ibarettir.

11. *Şerh-i Mesnevî*: En meşhur eserlerindendir. Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sinin şerhidir.

12. *Şerh-i Cezîre-i Mesnevî*: 16. asrın Mevlevî şairlerinden Yenicevardarlı Yûsuf Sîne-Çâk (öl. 1546)'ın Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sinden yaptığı 366 beyitten oluşan seçmenin şerhidir.

13. *Şerh-i Kasîde-i Mîmiyye*: Mevlânâ'nın 11 beyitinin şerhidir.

---

[3] *a.e.*, s. 85.

14.*Müşkilât-ı Mesnevî*: Mevlânâ'nın *Mesnevî*'sinde geçen müşkil ve muğlak ifadeleri izah için yazmıştır.

15.*Meyâdînu'l-Fursân*: Farsça dilbilgisi kitabıdır.

16. *Dîvân*: Arapça, Farsça ve Türkçe olmak üzere ve aruz vezninde kaleme aldığı 588 beyitten oluşan manzumeleri Divân'ında bir araya gelmiştir.

17. *Kasîde fî Medh-i Nebî Aleyhisselâm*: Hz. Peygamberi methetmek amacıyla kaleme alınmıştır.

18. *Şerh-i Hilye-i Resûl*: Hilye hadisinden hareketle Hz. Peygamberin şemailini ortaya koymaya çalışmaktadır.

19. *Nasîhatnâme (Pendnâme)*: İmâm-ı Â'zam'ın İmâm Ebû Yûsuf'a yaptığı nasihatlerin tercümesinden ibarettirç

20. *Kasîde-i 'Abdülmecîd Sivâsî*: Şam'da Hz. Yahyâ'nın türbesi civarında, ulemâdan birinin Sûfîler taifesini inkar etmesi üzerine kaleme aldığı Arapça bir risâledir[4].

3. Dönemi:

Abdülmecîd Sivâsî'nin yaşadığı döneme tekabül eden XVI. asrın sonlarına kadar olan devre, Osmanlı Devletinin bir çok alanda zirvede olduğu yıllardır. XVII. asırla birlikte ilmî, siyasî, askerî ve ekonomik yönlerden çeşitli kurumlarda zayıflamanın başladığı yıllardır. Müellif işte tam bu yıllarda yaşamıştır.

İlmî alandaki zayıflama, Şeyhülislâmların telkini ile hikmet dersleri denilen ve tefekkürü faaliyete geçirecek olan matematik, felsefe ve kelâm gibi aklî ilimlerin medreselerden kaldırılarak kendisi göstermiştir[5]. Böylece matematik, astronomi ve felsefe gibi dersler tamamıyla ortadan kalkmasa da önem verilmeyen disiplinler konumuna düşmüştür[6].

Medresenin bir anlamda durgunluğa girdiği bir dönemde müellif oldukça fazla sayıda eser telif etmiştir. Tasavvuf, tefsir, hadis, kelam, akaid, Arapça, Farsça sarf ve nahiv olmak üzere çeşitli alanlarda yirmiden fazla eser kaleme almıştır. Bir şiir divânı olup burada aynı zamanda Arapça şiirleri de bulunmaktadır.

Ayrıca binden fazla kitabı içeren bir kütüphaneye sahip olması da onun aslında aynı zamanda çok okuyan bir ilim ehli olduğunu göstermektedir.

4. *'Uddetu'l-Muste'iddîn*:

4.1. Eserin Giriş Kısmı

Bu çalışmada ele alacağımız eser, Abdülmecîd Sivâsî'nin eserlerinden bahsedenlerden İsmail Paşa'nın *Hediyyetu'l-'Ârifîn* adlı eserinde *'Uddetu'l-Muste'iddîn fi's-Sarf*; Kehhâle'nin *Mu'cemu'l-Mü'ellifîn* adlı eserinde *'Uddetu'l-*

---

[4] Gerek kütüphanelerimizde olan gerekse bulunmayan ama kaynaklarda müellife isnat edilen eserlerle ilgili ayrıntılı bilgi için bkz.: *a.e.*, s. 209-255.

[5] Uzunçarşılı, İ. Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara, 1988, s. 67.

[6] Adıvar, Adnan, *Osmanlı Türklerinde İlim*, İstanbul, 1982, s. 126.

Muste'iddîn fi't-Tasrîf ve Bursalı Mehmed Tâhir'in *Osmanlı Müellifleri* adlı eserinde ise, *'Umdetu'l-Muste'iddîn fi's-Sarf* adlarıyla bildirilmektedir[7].

Eserin giriş kısmında yazarın verdiği isim ise, *'Uddetu'l-Muste'iddîn*'dir. Hüseyin Vassâf'ın, *Sefînetu'l-Evliyâ*'da *Metin fi's-Sarf* adıyla Abdülmecîd Sivâsî'ye nispet ettiği eser de bu olmalıdır. Zira *Metin fi's-Sarf* adında bir esere müellifin eserlerinden bahseden kaynaklarda rastlanmamaktadır[8]. *'Uddetu'l-Muste'iddîn*'in tek yazma nüshası Süleymaniye Kütüphanesindedir (Kasîdecizâde Nr. 731/2). Ebadı 190X118 (133X62) mm. dir. 24-47 varaklar arasında yer almaktadır. 15 satır halinde parlak beyaz kağıda ta'lik hatla ve siyah mürekkeple yazılmıştır. Hicrî 1024-milâdî 1615 tarihinde Süleyman b. Ahmed tarafından istinsah edilmiştir.

Eserin dili Arapçadır; yazar eserine, devrinin eserlerinde adet olduğu üzere Yüce Yaradana şükür ifadeleriyle başlıyor ancak, burada onu methedip sıfatlarını sayarken pek de alışık olmadığımız bir şey yapıyor; medh ü senâ ifadelerini eserin konusuna uygun bir şekilde sarf bilgisinin terimlerinden faydalanarak dile getiriyor. Müelliflerin, dile dair ustalıklarını eserlerinin giriş bölümünde gösterme eğiliminde oldukları bilinen bir şeydir.

Bilindiği gibi sarf kavramı, bükümlü bir dil olan Arapça'daki kelimelerin uğradığı her seviyeden yapısal değişiklikleri ele alan disiplinin adıdır. Müellif, Arapça'ya olan hakimiyetini göstererek başladığı girişin ilk satırlarından itibaren okuyucuyu/talebeyi şaşırtıyor. Şöyle başlıyor:

"*Tasrif ilminin göstergelerinden münezzeh olan Allah'a şükürler olsun... O* (her şeyin kendisinden türediği fiilin kökü gibi) *asıldır*; (kendisine bir ya da birkaç harf eklenerek elde edilen mezîdün fîh gibi olmayıp eke ihtiyaç duymayan) *mücerreddir*; (bünyesinde illetli harfler bulunduğu için çekimin çeşitli aşamalarında değişikliklere uğramak zorunda kalan ve çok çeşitli kurallara tabi olan illetli fiillere benzemeyip, sorunsuz harflere sahip, çekimi kurallara uygun ve problemsiz bir şekilde yapılan fiiller gibi) *sahîhtir;* (fiiller gibi anlamının tamamlanabilmesi için zamana ve mekâna karşı ya da zaman ve mekan ifade eden ögelere ihtiyaç duymayıp) *zaman, mekân, şekiller ve tanımlamalardan münezzehtir*; (telafuzu sorun teşkil ettiği için belli kombinasyonlarda ses değişiklikleri sağlamak için başvurulan) *idgamdan ve hulûldan, diğer kusurlardan ve hatalardan münezzehtir.*

Yine birinci sayfanın takibeden satırlarında Cenab-ı Hakk'a **senâda** bulunduğunda, ona "Yâ musarrife'l-ekvân" diye seslenirken musarrif kelimesinin *çekip çeviren* şeklindeki anlamını kastediyorsa da bu kelime yine sarf bilgisi için kullanılan fiilin ism-i fâilidir. *Bizi sana yönelt* diyeceği zaman da yine sarf kökünden gelen bir kelimeyi kullanarak "vesarrifna ilâ Cenâbike" diyor.

---

[7] Gündoğdu, *a.g.e.*, s. 245.
[8] *A. e.*, s. 245.

Ayrıca burada **dua** cümleleri kullanırken de her yerde rastlayabileceğimiz türden genel dua cümleleri değil, kendisine özgü olduğu anlaşılan cümlelere yer veriyor. Bazıları şöyle:

- "Vec'al kulûbenâ ledeyke mutelezzizîne bi lezzeti hitâbike" *Kalplerimizi hitabının zevkini tadanlardan eyle!*

- "Ente'l-'aslu'l-vâhidu'l-munezzeh 'ani'l-vâlidi ve'l-veled..." *Sen asıl ve bir olansın, babası ve çocuğu olmaktan münezzehsin...*

Ardından Hz. Peygamberi ve ailesi ile ashabının mehdine geçiyor ve burada da yine medih ifadelerini sarf kavramlarını kullanarak gerçekleştiriyor:

- Salât, ruhların ilki hatta her şeyin aslı olan o masdar-ı evvelin üzerine, kendilerini sevmek en büyük kurtuluş sebeplerinden biri olan ailesine ve doğru (sahih) ile yanlışı (illetliyi) birbirinden ayıran ashabına olsun ki; onları sevmek, orta yolun yolcuları olan bu ümmetin izlediği orta yolda, onları başarıya götüren iki kanattır.

Daha sonra adını ve künyesini verip kendini tanıtır ve eseri niçin yazdığını anlatır:

"Ey ilim yolundaki efendim! Sana olan muhabbetim beni, önemli bir konu üzerinde gayret sarfetmeye sevk etti. Ben de senin için, sarfın kapalı kalmış önemli binâ konularını derinlemesine yazarak açıyorum Bunu da el-Mufassal'dan, eş-Şâfiyye'den, el-Hârûniyye'den, el-Hâdî'den, el-Muğnî'den, diğer dil kitapları büyük kaynaklar ve sözlüklerden faydalanarak yazıyorum."

Ardından müellif, öğrenciye bazı tavsiyelerde ve nasihatlerde bulunur."Vehzuri'l-kesele tezuk halâvete'l-'asel..." *Tembellikten sakın ki, balın lezzetini tadasın...*

Öğrenciye, tembelliğin istenmeyen bir şey olduğunu anlatmak amacıyla, adını da zikrederek Mütenebbî'nin bir sözünü nakleder: "Velem era fî 'uyûbi'n-nâsi şey'en ke naksi'l-kâdirîne 'ale'l-kemâli..." *İnsanların yaptıkları arasında, gücü yettiği hâlde güzel şey yapmayanlarınki kadar ayıp bir şey bilmiyorum...*

Yine bu nasihatlerin arasında, ilim ehlinin dikkat etmesi gereken şeylerden önemli bir konunun da zaman kavramı olduğunu anlatır. *"Yeteneklerin en büyüğü dünyaya açık bir akıldır, felaketlerin en büyüğü ise zamanın geçip gitmesidir; Zaman israfı önce insanı insandan sonra da Rahmân'dan uzaklaştırır. Yakut zaman ile satın alınabilir ama kaybedilen zamanla altın satın alınamaz. Cenab-ı Hakk'ın gazabını mûcib en önemli etken zaman kaybıdır."*

4.2. Eserin Sarf Bilgisi Kısmı:

25/A'da başlayan kısımda önce eserin adını *'Uddetu'l-Muste'iddîn* olarak verdiğini ifade eder. Burada da dualar eder:

"Allah bu eseri dinî ilimleri öğrenmeye bir vesîle kılsın! Ve ey bu kitabı okuyan, sen de beni hayırla an! Bir evde oturanın, o evi yapanı unutması uygun değildir.

Ben bütün işlerimde samimî bir kalp ile ve tam bir imanla inanıyorum ki, Allah'tan başka sığınılacak bir güç yoktur."

Kökü üç harfli olan (sülâsî) fiillere örnekler vererek başlar. Bunların müte'addî (geçişli) olanlarının fa'lun vezninde geldiğini söyler: nasrun, fethun ve darbun gibi. Lâzım (geçişsiz) olanlarının ise fu'ûlun vezninde geldiğini anlatır: hurûcun, sunûhun ve cülûsun gibi.

Bilindiği gibi, Arapça'daki kökü üç harfli fiillerin mastarları semâ'îdir yani belli bir kuralı yoktur. Çok sayıda vezinde bulunurlar. Burada, bütün vezinlere örnekler vererek ayrıntılara girilmektedir. Örnekler sergilenirken Arap dilinin önemli kaynakları referans verilir; Sîbeveyhi şu görüştedir. Ya da dilbilgisi ekollerinin o konudaki görüşlerini sergiler; Kûfeliler bu konu da şöyle der, gibi. İstisnaî durumlar da verilir. Mesela Arapça'da tif'âl vezninde sadece dört kelime vardır, der örneklerini verir (26/B). Sülâsî fiillerin mastarlarından sonra ism-i zaman ve ism-i mekanlarını da verir ve sülâsî mezîd fiillere geçer (28/A). **İf'âl** vezniyle başlar. **Tef'îl** vezni (28/B), **mufâ'ale, istif'âl, tefâ'ul** (29/A), **if'î'âl** (29/B) bunları izler. Ardından rubâ'î mücerred vezinleri ele alır.

Ebvâb-ı sitte denilen ve kökü üç harfli olan fiillerin orta harflerinin mazi ve muzari fiillerde nasıl olacağını izah eder (30/B). Bundan sonra ebvâb-ı sitenin mana yönünden farklılıklarını izah eder. Mesela harime-yahramu fiilinin ikinci bâbdan geldiğinde *mahrum kalmak* anlamına geldiği hâlde, aynı kök harflerine sahip olan bu fiilin beşinci bâbdan gelmesi hâlinde *haram oldu* anlamına geldiği gibi bazı incelikleri anlatır (32/B).

Sonra beş harfli mezîd fiileri anlatmaya **infe'ale** vezni ile başlar. Ardından **ifti'âl, tefe''ul** ve **tefâ'ul** vezinleri gelir(36/A-37/B arası). 38/A'da **if'ilâl** vezniyle başlar ve **istif'âl, if'îvvâl, if'inlâl, if'î'âl** vezinleri gelir (39/B).

40/A'da kökü dört harfli mücerred babı olan **fa'lele** ile başta fav'ale olmak üzere mülhakları olan vezinleri anlatır. Mezid rübâ'î vezinleri ise 42/B'dan itibaren ele almaya başlar.

Sonuç:

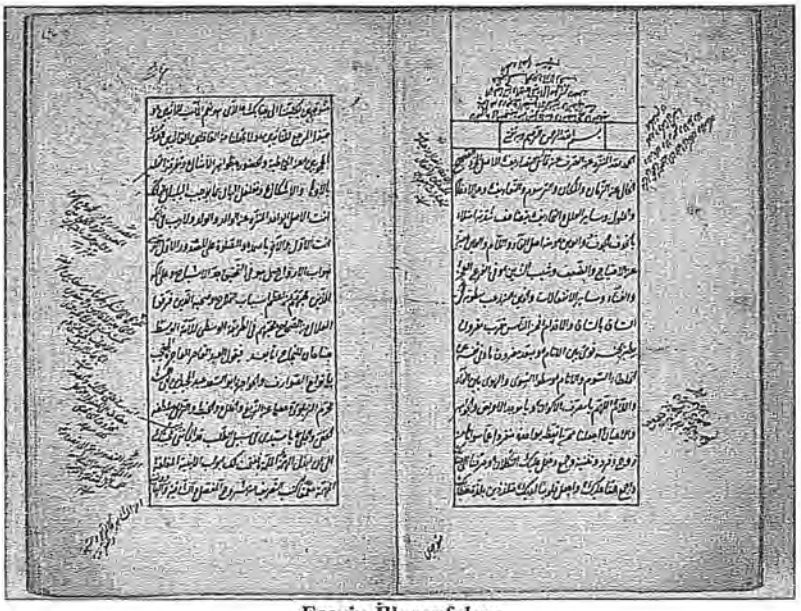
'Uddetu'l-Muste'iddîn'in yazıldığı dönemde ve sonrasında Osmanlı alimleri, Arapçanın öğretilmesi amacıyla çok sayıda kitap yazmaktaydılar. Bunların önemli bir kısmı hâlâ yazma eser hâlinde bulunmaktadır. Az bir kısmı ise 19. asrın sonları ile yirminci asrın başlarında İstanbul, Kâhire, Şam ve Beyrut gibi merkezlerde basılmıştır. Bunların bir kısmı henüz hiç Arapça bilmeyenler için Osmanlıca yazılmıştır, bir kısmı ise biraz Arapça bilenler için ileri derecede bilgi ihtiva eder mahiyette kaleme alınmıştır. Sivâsî'nin eseri bu ikinci gruba girenlerdendir.

Bahsettiğimiz eserlerin de önemli bir kısmı Arap dilinin sarf kısmıyla ilgilidir. Bunun bir sebebi şu olabilir: Başından beri Osmanlıcanın, etkili bir kaynak niteliği olma özelliğine sahip bir öğretim kitabı, imlâ kılavuzu ve hatta sözlüğü dahi olmamıştır. Arapça sarf kitapları aynı zamanda sağlam bir Osmanlıca bilgisinin

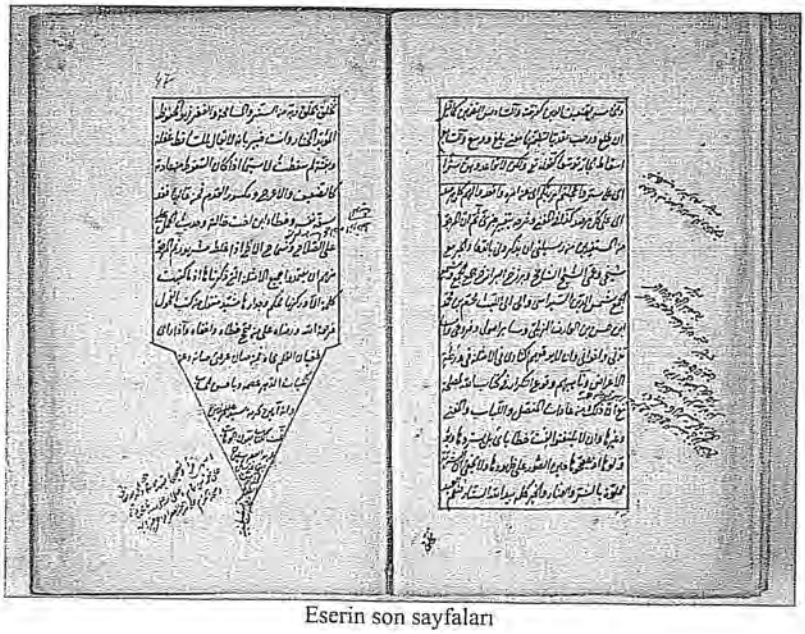
temelinin atılması için de gerekliydi ve nahiv kitaplarına nazaran daha önemliydi. Zira Osmanlıca, Arapça'dan söz dizimine dair kuralları almıyor, bol bol kelime ve onların taşıdığı kavramları alıyordu. Zaten sarf kitaplarına genel olarak bakıldığında Osmanlıca'nın öğretiminde de kullanılabilecek bir nitelikte yazılmış oldukları görülebilir. Ayrıca bu eserler, yazarlarının bilgi seviyelerini ve ilgi alanlarını da belli bir ölçüde yansıtmaktadır.

'Uddetu'l-Muste'iddîn, bir çok alanda eserler vermiş bir müellifin eseri olarak ele alındığında Arapçaya çok basit bir seviyeden başlamamaktadır. Tabii ki sarf kitaplarının başlangıç konuları benzerlik gösterir ama, o âdeta öğrencinin bazı temel bilgilere sahip olduğunu kabul ederek, bazı başlangıç konularını özet hâlinde geçmiştir. Bu anlayışın bir uzantısı olarak da verdiği örnekleri, sarf bilgisinin problemli alanlarından seçtiği ve bunlara dair çözümler için de, Arap dilinin temel kaynaklarına işaret ederek açıklamalar yaptığı görülmektedir. İşaret ettiği ve çalışmamızın baş tarafında isimleri geçen eserler, hem o dönemde hem de günümüzde herkes tarafından anlaşılması kolay olmayacak türden eserler olup, Abdülmecîd Sivâsî'nin ilmî seviyesi hakkında bize bilgi vermektedir.

Ayrıca bu noktada, başka münasebetlerle dile getirdiğimiz şu konuyu bir kere daha tekrar etmekte fayda vardır. Sadece Abdülmecîd Sivâsî değil, hem onu çağdaşlarından, hem önceki, hem de sonraki devirlerden bir çok Osmanlı uleması, bir çok disiplinde birden çok sayıda ve derinlemesine çalışmalar yapmış ve bize bırakmışlardır. Bizim de onları benzer bir anlayışla, yani disiplinler arası çalışmalara konu ederek gün yüzüne çıkarmamız, lâyık oldukları değeri vererek incelememiz ve onlardan aldığımız güçle yolumuza devam etmemiz gerekmektedir.

Eserin İlk sayfaları

Eserin son sayfaları